

Грудевич Татьяна

**ПРОБЛЕМА СОХРАНЕНИЯ ЭТНИЧНОСТИ В ПЕРЕПИСКЕ М.И.СИКОРСКОГО:
МЕЖДУНАРОДНОЕ ИЗМЕРЕНИЕ**

В статье анализируется сохранение этничности в переписке М.И.Сикорского в международном измерении. Значительное внимание уделяется переписке М.И.Сикорского с иностранными учеными, интеллектуалами, послами и дипломатическими представительствами.

Ключевые слова: М.И.Сикорский, Шолом-Алейхем, этничность, письма, международное измерение, сотрудничество.

Hrudevych Tatiana

**PROBLEM OF PRESERVATION OF ETHNICITY IN CORRESPONDENCE M.I.SIKORSKOHO:
INTERNATIONAL DIMENSION**

There is an analyzation of the problem of the safety of ethnical mailing of M.Sikorskiy with foreign scientists, intellectual persons, ambassadors and legations.

Keywords: M. Sikorskiy, Shalom Aleicham, ethnicity, mails, international relations, collaboration.

Одержано 31.05.2017

УДК 303.446.4(94.477)

Жам Олена

(Переяслав-Хмельницький)

**МІЖНАРОДНЕ МЛИНОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО (TIMS) Й УКРАЇНСЬКА
МЛИНОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ, ЇХ РОЛЬ В ІДЕНТИФІКАЦІЇ ДЖЕРЕЛ
З ЕТНІЧНОСТІ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНИ В СУЧАСНОМУ
ЄВРОАТЛАНТИЧНОМУ ПРОСТОРІ**

В статті висвітлюється історія, мета, основні види діяльності Міжнародного млинологічного товариства, Української млинологічної асоціації, їх роль в ідентифікації джерел з етнічності та популяризації України в сучасному євроатлантичному просторі.

Ключові слова: Міжнародне млинологічне товариство, Українська млинологічна асоціація, традиційні млини, етнічність, джерелознавство.

Традиційні млини відігравали важливе економічне значення протягом багатьох століть у країнах Європи й, зокрема, Україні, яка здавна славилася своїми землеробськими та млинарськими традиціями. Проте поступово більш сучасна техніка витіснила їх із ужитку за винятком деяких ізольованих місць. Досить швидко зникнення традиційних млинів в різних країнах світу викликало спроби врятувати і зберегти ті млини, що уціліли.

Актуальність дослідження полягає в тому, що в Україні останніми роками також спостерігається зростання пізнавального інтересу з боку фахівців різних спеціальностей (істориків, етнографів, археологів, економістів, екологів, архітекторів, музейних працівників) до традиційного млинарства.

Дослідження традиційних народних млинів (ручних жорен і ступ, кінних топчаків, водяних і вітряних млинів) – нова для України галузь в історичній науці. Вітчизняне млинарство не було ще окремим напрямком наукових досліджень, хоча багато фахівців у різний час тією чи іншою мірою торкалися у своїх розвідках цієї теми. Окрім кількох розвідок, вітчизняними історіографами не підготовлено ґрунтовних млинологічних студій.

Метою статті є аналіз історії, основних видів діяльності Міжнародного млинологічного товариства (далі ММТ) та Української млинологічної асоціації (далі УМА) та їх ролі в ідентифікації джерел з етнічності та популяризації України в сучасному Євроатлантичному просторі. Реалізація поставленої мети передбачає висвітлення таких дослідницьких завдань: охарактеризувати історію створення та діяльності ММТ й УМА; проаналізувати їх науково-організаційну діяльність (проведення конференцій, симпозиумів тощо); розкрити роль ММТ й

УМА в ідентифікації джерел з етнічності та популяризації України в сучасному Євroatлантичному просторі.

У цивілізованому світі існує чимало організацій, які опікуються вивченням, збереженням та відновленням традиційних млинів. Найбільша серед них – Міжнародне млинологічне товариство (International Monological Society – TIMS), покликане стимулювати вивчення вітряків, водяних млинів, топтаків і ручних млинів, а також сприяти їхньому відновленню. Воно має регіональні представництва в багатьох країнах світу, зокрема, й в Україні.

Історія ММТ бере початок з 1965 р., коли за ініціативою доктора Сантоса Сімоеса (Santos Simoes) в Португалії був проведений Перший млинологічний симпозиум. На симпозиумі було піднято питання про необхідність створення неприбуткової організації з культурними та науковими цілями, яка б пробуджувала широкий інтерес до традиційних млинів (ручних, тваринних, водяних, вітряних), заохочувала до вивчення різних аспектів млинознавства, сприяла реставрації давніх млинів. Тоді ж запроваджений термін «млинологія» (міжнародний відповідник *molinology*), щоб дати визначення науці про вивчення млинів. Млинологія – наукова дисципліна покликана вивчати млини та інші механічні пристрої, що використовують кінетичну енергію води й вітру для приведення в дію зернопереробного, лісопилного, валяльного, насосного, меліоративного та іншого обладнання. Ця галузь має свій науковий апарат, термінологію, наукові видання («The international molinologi», «Le Monde des Moulins» та ін.). Назва цієї дисципліни походить від українського слова «млин» та грецького «λόγος» [3, с.7]. Млинологія ставить за мету дослідження традиційних млинарських механізмів, що є важливою частиною світової історії й цивілізації, які були приречені на занепад через сучасні технічні та економічні тенденції.

У 1973 р. була створена ММТ. Членство в асоціації відкрите для всіх осіб і організацій, які поділяють його цілі. Очолює асоціацію президент і рада. Завдяки раді і окремим членам асоціації, вона тісно співпрацює з національними млинологічними організаціями і товариствами. Станом на сьогоднішній день ММТ має представництва в 30-ти країнах світу та нараховує близько 500 членів.

Раз у 4-ри роки ММТ проводить симпозиум в одній із країн учасників асоціації. Ця подія, що триває один тиждень, дає учасникам можливість зустрітися з колегами-млинологами з усього світу і представити останні напрацювання про дослідження з усіх аспектів млинознавства. Цей обмін інформацією є важливою стороною роботи симпозиумів. У програму проведення симпозиумів обов'язково включаються візити до цікавих традиційних млинів країни різної форми власності (приватної, державної). Симпозиуми вже проводилися в Португалії (1965, 2004), Данії (1969), Нідерландах (1973, 2007), Англії (1977), Франції (1982), Бельгії (1985), Німеччині (1989), Уельсі (1993), Угорщині (1997), США (2000), Україні (2009, 2016).

Після завершення роботи симпозиуму матеріали друкуються у збірниках, які є важливим джерелом для вивчення історії млинарства. Щоб поширювати знання про млини, товариство двічі на рік видає свій журнал «Міжнародна млинологія», що також є вагомим джерелом з цієї проблематики. Журнал містить оригінальні статті, огляди книг, рецензії, фото, малюнки, креслення окремих млинів, методичні рекомендації по збереженню та відновленню традиційних млинів. В серії «Млинологічна бібліотека», яка нараховує 19 тематичних рубрик, публікуються ґрунтовні монографічні дослідження. Повний список публікацій Міжнародної млинологічної асоціації можна знайти на вебсайті: www.timsmills.info. На додачу до вище згаданих публікацій, ММТ двічі на рік розсилає електронні повідомлення з останніми новинами всім учасникам і зацікавленим особам з усього світу (понад 1 тис. осіб). Ці повідомлення містять інформацію про музеї світу, в експозиціях яких представлені традиційні млини, нові видання про млини, оголошення про проведення чергових заходів. Щоб отримати безкоштовне повідомлення, кожна зацікавлена особа може прислати свої координати на офіційний вебсайт. Члени ММТ отримують два журнали на рік, копії нових томів із серії «Млинологічна бібліотека».

В інтервалах між двома симпозиумами, кожні 4 роки організуються поїздки членів ММТ до різних країн світу з метою ознайомлення з традиційними млинами цих країн. Такі екскурсії дають можливість побачити кращі млини країни, отримати доступ до млинів, які зазвичай закриті для публіки, і зустріти колег з усього світу. Серед останніх – поїздки до Швеції і Фінляндії (1995),

Німеччини (1999), Балтійських країн (2003), Північної Швейцарії і «Чорного лісу» (2005), Південної Франції (2006), Чеської Республіки (2009), України (2009, 2016).

Першим в Україні науковим заходом, присвяченим вивченню традиційних млинів України, стала міжнародна наукова конференція «Історія українського традиційного млинарства», яка відбулася 15-17 жовтня 2009 р. у Черкаському національному університеті ім. Богдана Хмельницького (м. Черкаси) та приватному історико-етнографічному заповіднику «Козацькі землі України» (с. Вереміївка, Чорнобаївський р-н, Черкаської обл.). Ініціатором проведення наукових читань виступила кафедра історії та етнології України Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького й, зокрема, кандидат історичних наук, доцент університету, краєзнавець Назар Петрович Лавріненко.

В роботі конференції взяли активну участь близько півсотні науковців із різних куточків України, представники ММТ з Голландії, Німеччини, Чехії та Росії. Вчені вперше зібралися й обговорили проблеми відродження українського млинарства. Ними розглянуто різноманітні аспекти історії млинарства – від узгодження термінології до шляхів збереження традиційних млинів. Широта географії та розмаїття представлених на конференції досліджень яскраво засвідчила зародження української млинології як окремого напряму історичних студій. В ході підготовки конференції було запропоновано кілька тематичних напрямків: млинарство як складова української етнокультурної спадщини; охорона пам'яток традиційного млинарства в Україні та світі; техніко-конструктивні характеристики млинарства; сучасний стан традиційного млинарства та шляхи його збереження. Окреслені напрямки були визначені для розгляду на окремих секціях: «Українська етнокультура та історія господарств», «Регіональний вимір українського млинарства. Млини Черкащини», «Проблеми музейництва, збереження пам'яток, туризму, мистецтва».

У роботі конференції взяли участь дослідники (етнографи, археологи, архітектори, музейні працівники) із Закарпаття, Львівщини, Хмельниччини, Вінниччини, Полтавщини, Харківщини, Чернігівщини, Київщини та Черкащини. Також свої доповіді надіслали науковці з Чехії, Франції, Канади. Окрім того, у читаннях взяли участь представники млинологічних структур із країн Західної Європи та Америки. Безпосередньо до Черкас прибули президент ММТ Вільям ван Берген (Німеччина), а також Тон Местерс і Лео ван дер Дріфт – члени млинологічної асоціації Нідерландів. До роботи долучилася і Всесвітня організація охорони індустріальної спадщини (ТІССІН). У читаннях взяло участь багато дослідників з різних країн світу, які разом із організаційними структурами представляли 26 закладів, установ, наукових центрів [2, с. 243].

На пленарному засіданні Президент ММТ Вільям ван Берген ознайомив присутніх із основними напрямками діяльності та здобутками очолюваної ним організації. Член млинологічної асоціації Нідерландів Тон Местерс розповів про досвід відновлення вітряних млинів у Польщі та Голландії. Секретар ММТ Лео ван дер Дріфт озвучив умови успішного збереження млинів: документування, (дослідження, фотофіксація, виготовлення креслень, обмірів); організація на національному, регіональному, місцевому рівнях; мобілізація місцевого населення; законодавчий захист; реставрація та відновлення. Загальний інтерес і жваве обговорення викликав виступ О. Крушинської – київської дослідниці, авторки відомого проекту «Дерев'яні храми України». Її практичний досвід дав змогу сформулювати алгоритм порятунку існуючих пам'яток млинарства. Першими його пунктами названо оприлюднення інформації про наявні об'єкти, розголос про них серед широких кіл громадськості, зокрема й через сайт «Млини України» [2, с.244].

Учасниками конференції ухвалено рішення про створення УМА та її регіональних представництв, визначено основні напрями їх діяльності. Представники ТІМС запропонували керівництву новоствореної організації постійне членство у ММТ та запросили українських колег до плідної співпраці. Головою правління УМА обрано Н.П. Лавріненка. Заступником стала краєзнавець, дослідник пам'яток архітектури України, кандидат хімічних наук О. Крушинська, секретарем – А. Касян.

На пленарному засіданні Першої міжнародної наукової конференції «Історія українського традиційного млинарства» одногolosно підтримано ідеї: звернення до центральних і місцевих

органів влади, наукових установ, громадсько-політичних організацій із проханням взяти виявлені на території України вітряні млини на облік із статусом пам'яток народної архітектури та побуту; спільне заповнення регіональних сторінок сайту «Млини України»; виявлення і встановлення зв'язків, а за потреби надання всілякої підтримки тим майстрам справи, яких умовно можна було б об'єднати «школою сучасного млинарства України» [2, с. 244].

Першими завданнями УМА були заснування наукового видання «Український млинологічний журнал», створення та наповнення сайту «Млини України». Також було поставлено завдання зі створення спільно із Черкаською ОДТРК «РОСЬ» циклу передач «Пілігрим», присвячених висвітленню відомостей про пам'ятки млинарства різних регіонів: «Одинцівський млин», «Вітряки Шполянщини», «Вітряки Канівщини», «Останній Голландець», «Водяні млини Східного Поділля» та спеціальний випуск програми «Добрі новини» каналу ICTV.

Невдовзі задумане було реалізоване. Створено сайт «Млини України» (mills.com.ua), присвячений збереженню пам'яток млинарства та популяризації використання відновлюваних джерел енергії. Керівники сайту регулярно звертаються до жителів України з проханням повідомляти про існуючі в їхніх населених пунктах водяні та вітряні млини. Сайт містить рубрики: «вітряки», «водяні млини», «парові млини», «малі ГЕС», «відео», «винахідники», «старі фото», «галерея». За підтримки туроператора «Від Краю – до Краю» ОДТРК «РОСЬ» знято цикл фільмів «Млини Черкащини», «Водяні млини Східного Поділля», «Млини Канівщини», «Млини Шполянщини», «Івківський млин», «Останній голландець».

Силами УМА реалізовано кілька проектів. Один з них – відновлення «Одинцівського» вітряка в с. Івківці Чигиринського р-ну Черкаської обл. Невід'ємною складовою господарського життя цього села було млинарство. Відомо, що на поч. ХХ ст. у селі діяло 7 вітряних млинів, у 1920-х рр. – вже 26. До поч. ХХІ ст. зберігся один із них – «Одинцівський», збудований у 1906 р. місцевим селянином Оксентієм Одинцем. У 2007-2008 рр. вітряк відновлений силами місцевої громади та добровольців. Цей млин відіграв важливу роль у становленні УМА. Голова асоціації Н.П. Лавріненко пригадував як вітряк руйнувався на його очах і на 2005 р. вже мав жалюгідний вигляд: лишався дах, підкрилки, великий триб та вал. Спершу була стаття у місцевій газеті «Черкаський Край», потім письмові звернення до районної та обласної держадміністрацій, участь у держаній програмі «Золота підкова Черкащини». Врешті-решт навколо ідеї відновлення вітряка об'єдналися односельці. Лишалось знайти ресурси. Ініціативна група на чолі з Н.П. Лавріненком подала проект «Відновимо столітній вітряк» на конкурс міні-грантів, що проводила Черкаська обласна організація Комітету виборців України, і перемогла. На отримані 3 600 грн. було придбано матеріали (дошки, бруси, цвяхи). Очолив робочу групу внук колишнього творця вітряка О. Одинець [1]. Реконструкція вітряка тривала упродовж 2007-2008 рр.: відремонтовано каркас, відновлено перекриття першого та другого поверхів, замінено зовнішню обшивку стін, виготовлено і встановлено нові крила, відновлено млинову механіку (виготовлено новий малий триб, відремонтовано великий триб, виготовлено механізм для регулювання якості помолу, відремонтовано нижній камінь («лежак») та встановлено верхній камінь від колишнього колгоспного електричного млина). 7 червня 2008 р. відбулося урочисте завершення реконструкції вітряного млина.

Продовженням проекту «Відновлення столітнього вітряка» став проект «Садиба мірошника», спрямований на розроблення туристичного маршруту «Батьківщиною Максима Залізняка». У с. Івківці збереглася садиба мірошників, які працювали в «Одинцівському млині». Члени місцевого осередку ГО «Молодь за відродження села» вирішили придбати для організації цю садибу та створити в ній етнографічну експозицію та використовувати її як об'єкт агротуризму. Проект підтримали місцеві підприємці, Комітет виборців України у Черкаській області та фонд Стефана Баторія. За їх підтримки було придбано та відремонтовано будівлю. Також, у рамках цього проекту було розроблено та оновлено сайт «Млини України». Серед останніх проектів УМА – збір коштів на ремонт унікального вітродвигуна Д-15 у с. Грищинці Канівського району Черкаської області.

За матеріалами Першої міжнародної наукової конференції «Історія українського традиційного млинарства» був виданий «Український млинологічний альманах: історія, етнографія, культура» (2014). Видання пропонує різноманітні аспекти історії млинарства – від узгодження термінології до шляхів збереження традиційних млинів, які стали невід’ємною часткою традиційного українського пейзажу XIX – поч. XX ст. Альманах містить матеріал з археології, етнології, фольклористики, мистецтвознавства та туризму, знайомить читачів з регіональними млинологічними та історичними студіями, має джерельну базу та документи, необхідні для вивчення історії вітчизняного млинарства. Видання насичене ілюстраціями, фотографіями і буде добрим помічником читачам, що цікавляться українським млинарством.

27-28 червня 2016 р. в Національному університеті «Львівська політехніка» відбулася Друга міжнародна наукова млинологічна конференція «Українські млинологічні студії». Її організаторами виступили ММТ та УМА, Національний університет «Львівська політехніка», Центр пам’яткознавства НАН України, Товариство охорони пам’яток історії та культури. Чергова конференція зберегла традиційність попередньої. Робота конференції проходила за такими напрямками: охорона пам’яток млинарства; архітектурні особливості; локальні млинологічні студії; археологія і млинарство; етнографія та фольклористика; мистецтвознавство; туризм; альтернативна енергетика. На конференції була представлена ексклюзивна книжкова виставка, присвячена історії розвитку млинарства. Родзинкою виставки стали рідкісні видання «Theatrum machinarum molarium...» («Огляд будівництва млинів» (1735 р.) та «Architecture hydraulique» (1737 р.), які акумулювали у собі всі тогочасні знання з млинарства. Представлені видання з промислового млинарства серед. XIX ст., здобутки тогочасних технологій у Європі й США. Також продемонстрована навчальна література, видана у Харкові, Варшаві, Відні [4].

Таким чином, нами проаналізовано історію, мету, основні види діяльності Міжнародного млинологічного товариства, Української млинологічної асоціації, їх роль у збереженні етнічності та сприяння інтеграції України в сучасний європейський простір в умовах контрверсійних зовнішньополітичних викликів. Завдяки участі України в ММТ останнім часом намітилася позитивна тенденція у дослідженні та порятунку давніх традиційних млинів, що є важливим елементом матеріальної і духовної культури як українців, так і інших етнічних спільнот. До справи відновлення млинів залучається все більше й більше людей. Змістився фокус зі збереження млинів як статичних об’єктів на відновлення млинів у робочому стані на їхніх історичних місцях. Членами УМА й небайдужих українців проведена колосальна пошукова робота, в результаті якої вдалося виявити, дослідити та частково відновити кілька десятків традиційних млинів, створити карти розташування водяних і вітряних млинів в окремих регіонах країни, провести значну роз’яснювальну роботу.

Важливим джерелом для вивчення і відновлення традиційних млинів є науково-організаційна робота ММТ та УМА. Завдяки проведенню наукових заходів (симпозиумів, конференцій та ін.) і оприлюдненню їх результатів у вигляді збірників, монографій, брошур, путівників, буклетів тощо, дослідники отримують теоретичні знання для практичного відновлення традиційних млинів, а громадськість має можливість долучитися до реконструкції важливих пам’яток матеріальної культури і тим самим сприяти ідентифікації джерел з етнічності та популяризації України в сучасному євроатлантичному просторі.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Лаврінченко Н.П. Вітряний млин оживає // День. – №192. – 7.11.2007 р.; Лаврінченко Н. Млини годували хлібом наших предків, а тепер дають духовну їжу нам... // Козацький край. – №3. – 12.03.2012 р. – С. 6; Лаврінченко Н.П. Столітній велет може зникнути // Черкаський Край. – 21.12.2005. – С. 7.
2. Присяжнюк Ю. Перші наукові читання «Історія українського традиційного млинарства» (Черкаси, 15-17 жовтня 2009 р.) / Ю. Присяжнюк, Н. Лаврінченко // Вісник Черкаського університету. – Вип. 160/161. – С. 243-245.
3. Український млинологічний альманах: історія, етнографія, культура: наук. ілюстр. альм. Спецвип. Історія українського традиційного млинарства: матеріали Першої міжнар. наук. конф., Черкаси, с. Вереміївка Черкас. обл., 15 – 17 жовт. 2009 р. / Укр. млинол. асоц., Приват. іст.-етногр. музей «Козац. землі України», [наук. ред. Н. Лаврінченко]. – К.: Оболонь, 2014. – 199 с.
4. Шутка І. Чому цінні млини і навіщо їх зберігати: в Університеті відбулася конференція «Українські млинологічні студії» // Аудиторія. – 2.09.2016.

REFERENCES

1. Lavrinenko N.P. Vitryaniy mlin ozhivae // Den. – №192. – 7.11.2007 r.; Lavrinenko N. Mlini godovali khlibom nashikh predkiv, a teper dayut dukhovnu izhu nam... // Kozatskiy kray. – №3. – 12.03.2012 r. – S.6; Lavrinenko N.P. Stolitniy velet mozhe zniknuti // Cherkaskiy Kray. – 21.12.2005. – S.7.
2. Prisyazhnyuk Yu. Pershi naukovi chitannya «Istoriya ukrainskogo traditsiyogo mlinarstva» (Cherkasi. 15-17 zhovtnya 2009 r.) / Yu. Prisyazhnyuk, N. Lavrinenko // Visnik Cherkaskogo universitetu – Vip. 160/161. – S.243-245.
3. Ukrainskiy mlinologichniy almanakh: istoriya. etnografiya. kultura: nauk. ilyustr. alm. Spetsvip. Istoriya ukrainskogo traditsiyogo mlinarstva: materialy Pershoi mizhnar. nauk. konf., Cherkasi. s. Veremiivka Cherkas. obl., 15 – 17 zhovt. 2009 r. / Ukr. mlinol. asots., Privat. ist.-etnogr. muzey «Kozats. zemli Ukraini». [nauk. red. N. Lavrinenko]. – K.: Obolon. 2014. – 199 s.
4. Shutka I. Chomu tsinni mlini i navishcho yikh zberigati: v Universiteti vidbulasya konferentsiya «Ukrainski mlinologichni studii» // Auditoriya. – 2.09.2016.

Жам Елена

МЕЖДУНАРОДНОЕ МЛИНОЛОГИЧЕСКОЕ ОБЩЕСТВО (TIMS) И УКРАИНСКАЯ МЛИНОЛОГИЧЕСКАЯ АССОЦИАЦИЯ, ИХ РОЛЬ В ИДЕНТИФИКАЦИИ ИСТОЧНИКОВ С ЭТНИЧНОСТИ И ПОПУЛЯРИЗАЦИИ УКРАИНЫ В СОВРЕМЕННОМ ЕВРОАТЛАНТИЧЕСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ

В статье освещается история, цель, основные виды деятельности Международного млинологического общества, Украинской млинологической ассоциации, а также их роль в идентификации источников по этничности и популяризации Украины в современном евроатлантическом пространстве.

Ключевые слова: *Международное млинологическое общество, Украинская млинологическая ассоциация, традиционные мельницы, этничность, источниковедение.*

Zham Elena

INTERNATIONAL MLINOLOGICAL COMPANY (TIMS) AND UKRAINIAN MLINOLOGICAL ASSOCIATION, THEIR ROLE IN IDENTIFICATION OF SOURCES OF ETHNICITY AND POPULARIZATION OF UKRAINE IN THE MODERN EURO-ATLANTIC SPACE

The article highlights the history, purpose, principal activities of International Monological Society, Ukrainian Monologue Association, their role in identifying sources of ethnicity and popularization of Ukraine in the modern Euro-Atlantic space.

Keywords: *International Monological Society, Ukrainian Monologue Association, traditional windmill, ethnicity, source.*

Одержано 23.05.2017

УДК 327 (477+438)

*Ковач Леся
(Київ)*

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Досліджено основні етапи розвитку українсько-польських міждержавних відносин. Проаналізовано проблемні питання двостороннього співробітництва та окреслено можливі шляхи їх вирішення. Визначено місце і роль Польщі в реалізації політики безпеки та євроінтеграції України. Встановлено, що найбільш деструктивною у відносинах України і Польщі була міфологізація трагічних сторінок українсько-польської історії періоду початку і середини ХХ ст. У зв'язку з цим, вказано на необхідність виробити узгоджену і науково обґрунтовану позицію з найбільш конфліктогенних питань спільного історичного минулого українського і польського народів. Констатовано, що з падінням рівня життя населення в Україні, викликаних війною, українці почали масово виїжджати за кордон у пошуках роботи, у тому числі і в Польщу. Кількісне збільшення українців призвело до зростання впливу праворадикальних сил і зменшення толерантності в польському суспільстві. Наголошено, що конструктивна співпраця українців і поляків у різних сферах двосторонньої взаємодії є важливою умовою усунення з політичної практики конфронтаційних моментів та здатна посилити суб'єктність України і Польщі на міжнародній арені.

Ключові слова: *Україна, Польща, українсько-польські відносини, історична політика, євроінтеграція, міждержавні відносини.*